

A Falusi Turizmus fejlődése Magyarországon és az Európai Unióban A FATOSZ és az EUROGITES partnerkapcsolata

**(THE DEVELOPMENT OF THE RURAL TOURISM IN HUNGARY AND IN THE
EUROPEAN UNION, THE „FATOSZ” AND THE PARTNERSHIP WITH EUROGITES)**

Szerző: Dr. Fekete Mátyás PhD, a FATOSZ alelnöke, főiskolai tanár Edutus Főiskola

Absztrakt

A Szerző arra a kérdésre keresi a választ, hogy 2016-ban mi is valójában a falusi turizmus, rövid történelmi visszapillantás után vázolja a jelen gondjait, amelyekkel a szolgáltatóknak szembe kell nézniük nap, mint nap. Ismerteti a FATOSZ, a Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségének kezdeteit, majd bemutatja az EUROGITES európai szervezetet, a magyar részvételt az EUROGITES munkájában. Végezetül összefoglalja azokat a jogszabály változtatási ajánlásokat, amelyek révén egyszerűbbé és ugyanakkor versenyképesebbé tehető a falusi vendéglátás.

A falusi turizmus vidéki vagy falusi turizmus a falusi házban folytatott idegenforgalmi tevékenység. Helyi és regionális vonzerőkkel rendelkező, gondozott vidéki, falusi környezetben a bel- és külföldi vendégek szabadidő eltöltési szükségleteinek széles körű, kereskedelmi alapokon való kielégítése és az ezt szervező helyi intézmények és szolgáltatók együttműködése.

Szakmai szempontból ma már teljesen túlhaladott korlátozás, hogy a jelenleg hatályos 239/2009 (X.20.) Korm. rendelet szerint az 5000 főnél több lakossal rendelkező településeken, illetve a 100 fő/km² népsűrűséget meghaladó területeken, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet falvaiban és a gyógyhelyé nyilvánított településeken akkor sem folytatható falusi vendéglátás, ha a vendégház egyébként minden más elvárást teljesít. Ez utóbbi településeken a vendégház manapság csak *Egyéb szálláshelyként* üzemeltethető!

Hogyan kapcsolódik a falusi turizmus a rokon fogalmakkal elnevezett turizmusformákhoz (fenntartható turizmus, szelíd turizmus, aktív turizmus, zöld turizmus, ökoturizmus, agroturizmus)?

A falusi turizmus, mely a vidéki életmód és a hagyományok megismerését (népdal, népmese, néptánc, kézművesség, népi mesterségek, népi építészet, ünnepek, szokások), az érintetlen természet nyugalmat, a mozgás lehetőségének biztosítását, tájjellegű és bioételek, illetve italok fogyasztását, családi és emberbarát hangulatot kínálja vendégeinek, ötvözi a fenti fogalmakat

Fenntartható és szelíd, mert figyelembe veszi egy terület turista eltartó képességét, azaz nem engedi meg, hogy az idegenforgalmi tevékenység pusztítsa a környezetet. Aktív, mert a kirándulás, a vízi- és téli sportok, a kerékpározás, lovaglás, kocsikázás fontos részét képezik a programoknak. A zöld- és ökoturizmus jelleget a természettel való kapcsolat adja, hiszen vonzerőként jelenik meg a tájak jellegzetes képződményeinek, a védett természeti értékeknek a bemutatása. Mivel hazánkban nincs olyan élesen elkülönítve az agroturizmus, mint néhány nyugati országban, a mezőgazdasági tevékenységet és termékeket magukban foglaló szolgáltatásoknak az idegenforgalom céljaira való felhasználása is a falusi turizmus keretein belüli kínálatot gazdagítja.

A falusi turizmus az idegenforgalmi alapszolgáltatásokon túl – szállás, étkeztetés – igen széleskörű és gazdag programot kínál a vidéket megismerni vágyó emberek részére. A vendégkör alapját képező városiak számára ez az üdülési forma nem csupán kikapcsolódást jelent a hétköznapokból, hanem egy teljesen más életforma megismerésével szemléletváltásra is ösztönöz.

Mivel ezek a szolgáltatások csak együtt, egymásra épülve, csomagba szervezve tudnak hatékonyan megjelenni a piacon, erős összefogásra, hatékony szervezésre van szükség. A falusi turizmus fejlesztési erőterét illetően éppen úgy fontos szerepet játszik

- a döntéshozó és közigazgatási szféra (minisztériumok és háttérintézményeik, önkormányzatok), mint a gazdasági szféra (vállalkozásfejlesztő központok, helyi vállalkozók),
- a kiegészítő szféra (szakmai szervezetek, turinformok, oktatási intézmények),
- a tervezésben és pályázatírásban segítő tanácsadók és végül, de nem utolsó sorban
- a civil szféra (egyesületek, a helyi lakosok, a „kovászemberek”).

Ezek együttműködésének eredményeként lehet csak hatékony a falusi turizmus, mely a vendéglátó település, térség számára a vidékfejlesztés egy igen fontos eleme. Munkahelyeket teremt, javítja a vidéki nők helyzetét, segíti a mezőgazdasági termékek direkt eladását, növeli a térség imázsát, csökkenti a felkapott üdülőhelyek tömegturizmusából eredő környezetpusztítást, vagyis tágabb teret biztosít a hazai idegenforgalom számára.

A FALUSI ÉS AGROTURIZMUS ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK (FATOSZ) MEGALKULÁSA ÉS SZEREPE A FALUSI TURIZMUS FEJLESZTÉSÉBEN

A vidéken való nyaralás gondolata nem napjainkban született. Ha csak a két világháború közötti időszakra gondolunk, meg kell említenünk az Országos Magyar Weekend Egyesület és az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség munkáját. A bevont települések száma 252 volt, és mintegy 69 ezer vendég vette igénybe a vidéki nyaralóhelyek szolgáltatásait. A két világháború azonban sajnálatos szerepet játszott abban, hogy a meg-meginduló falusi vendéglátás törést szenvedett.

- Már a 30-as években megjelent a falusi turizmus, természetesen akkor nem így neveztek. A városi lakosság vidéken töltötte a szabadságát. Bakonybélben pl. már akkor felismertek, hogy *a környék levegője enyhén ad a légzőszervi megbetegedésben szenvedőknek*, de a szép tájakat a bakancsos turisták is szívesen járták be.
- A második világháborút követően a falvak elnéptelenedése rohamossá vált a központosítási törekvések miatt. A községekben az építkezések támogatottsága messze elmaradt a városiakétól. A falvak épületállománya egyre romlott.
- A 70-es évek második felének viszonylagos életszínvonal emelkedése miatt sok, nagy ház épült vidéken, de a fiatalok ennek ellenére nem maradtak ott.
- A 80-as évek végén, részben központi kezdeményezésre, foglalkozni kezdtek a nyugaton akkorra már kialakulófélben lévő falusi turizmus normáinak az átvételével. A cél már akkor is a következő volt:
 - a lakosság plusz jövedelemhez juttatása,
 - a mezőgazdasági termékek belső piacra segítése közvetítők nélkül (direkt eladás),
 - kihasználatlan szálláslehetőségek felkutatása és piacra segítése.
- A 90-es évek elején már megjelent egy pályázat, mely szerint szálláshelyek kialakítására 100 ezer Ft vissza nem térítendő állami támogatást lehetett kapni. Ezeknek a pénzeknek a sorsát azonban nem kísérték figyelemmel, így a koncepciótlan támogatás nem hozott eredményt. A sajtó egyre többet foglalkozott a falun folytatott nyaralással. Vállalkozók szűk csoportja kezdte felkarolni ezt a tevékenységet, szerveződni kezdtek utazási és információs irodák, megindult a vendégfogadás, és volt, aki szépen gyarapodott. A kereslet robbanásszerűen megnőtt. A TV-ben is bemutatott parasztporták vonzóak voltak, de fényévnyi távol az akkori magyar valóságtól. Dunántúlon a fizetővendéglátásnak az a formája virágzott, amikor a gazda gyakorlatilag kiköltözött a házából, az Alföldön pedig könnyen lehetett értékesíteni az igen alacsony komfortfokozatú szálláshelyeket.
- A szervezetlenség igénytelenség megakadályozására létrehozták a Falusi és Tanyasi

Vendégfogadók Szövetségét. Megjelentetett egy többnyelvű színes katalógust. Kimondottan alacsony árfekvéssel dolgoztak, fő hangsúlyt a családok azon keresletére helyezték, hogy megismerjék a parasztudvar állatait, növényeit, tevékenységét. Kisgyerekes családok mentek falura, de ott főleg a kis állatok voltak vonzóak, semmint a paraszti munka. A kereslet szűk területen mutatkozott (pl. Órség), más területek üresen maradtak. El kellett érni, hogy az addig kevésbé ismert helyek is bekerüljenek ebbe a vérkeringésbe.

- Az első falusi turisztikai konferencia Hőgyészen volt 1993-ban. Ennek előkészítésében nagy szerepet játszott az akkori Országos Idegenforgalmi Hivatal, amely egy asztal mellé tudta ültetni mindazokat, akik ebben a témában számítottak. Többek között ennek a konferenciának, illetve közös gondolkozásnak volt köszönhető a Falusi Turizmus Országos Szövetségének megalakulása 1994 áprilisában 35 tagszervezettel.

A megalakult Szövetség alapszabályában célul tűzte ki a falusi turizmusban tevékenykedők gazdasági és jogi érdekképviseletét, a vendéglátók és szervezők folyamatos tájékoztatását a falusi turizmus fejlesztését befolyásoló kérdésekről, a közigazgatási-, turisztikai-, vidékfejlesztési- és egyéb országos szervekkel és szervezetekkel való együttműködés kiépítését, a szolgáltatások minőségi fejlesztését, és főleg a kínálat termékekké alakítását, továbbá értékesítésük elősegítését.

A Szövetség 1996-ra külföldi szaktanácsadók bevonásával megalkotta a falusi turizmus minősítő rendszerének szabályzatát, és kiképezte a minősítést és ellenőrzést végző szakembereket, tananyagot dolgozott ki a falusi vendéglátók képzésére.

A FTOSZ tagja lett a falusi turizmus európai szervezetének, az EUROGITÉS-nek. Hazai és nemzetközi fórumokon képviselte a magyar falusi turizmus ügyét.

2001-től szervezeti átalakulás következtében a 19 megyei szervezet szövetségévé alakult. E szervezetek tömörítik közvetlenül a mintegy 1300 vendéglátót, akik a Szövetség szakembereinek (ellenőrök, szaktanácsadók, oktatók) tevékenysége révén megfelelő minőséget képesek nyújtani valamennyi szolgáltatásukat illetően.

A Szövetség elsődleges célja a 2016-ban maximum 16 ágyat üzemeltető falusi magán szállások érdekeinek képviselete, de mivel a falusi turizmus, mint tevékenység, sokkal szélesebb körű fogalom, ezért segíteni kell a vidéki idegenforgalmi szolgáltatások szervezését és a szolgáltatók marketing tevékenységét is.

A majd minden évben megjelentetett „Üdüljön szép falvainkban” c. katalógus főleg a belföldi turisták igényeinek kielégítésére szolgált, de sajnos anyagi nehézségek miatt a példányszám gyakran

nem volt elegendő. Az utóbbi években egyre nagyobb hangsúly tevődött az online internetes felületeken való jelenlétre és aktivitásra.

A tagok majd minden évben lehetőséget kapnak az Utazás Kiállításon való részvételre. A központi irodában Budapesten széleskörű információval látjuk el mind a leendő vendégeket, mind pedig azokat, akik szolgáltatóként szeretnének bekapcsolódni a falusi turizmusba.

A falusi turizmus kínálat fejlődését Magyarországon az alábbi fontos szakaszokra osztható fel:

- Spontán szállásadás (70-es évektől)
- Igény a szálláshelyek egységes minősítésére (80-as évek végétől)
- Falusi (és Agro-) turizmus Országos Szövetsége megalakulása – minősítő szabályzat kidolgozása, bevezetése (1994-1997)
- A szállásadó kiterjeszti tevékenységét program szolgáltatással, majd egyéb szolgáltatók bevonása a programkínálatba. (szálláshely-központúság helyett programok fontossága)
- Térségi összefogás, program csomagok kialakítása, specializáció megjelenése,
- A LEADER és a TDM-rendszerek megjelenése, elterjedése
- Az eredetileg szövetségi alapra épülő napraforgós minősítő rendszer nemzeti tanúsító védjegy rangra emelése

Az utóbbi években az EUROGITES új vezetésével élő kapcsolat alakult ki, mely lehetővé tette az aktív bekapcsolódást az EU falusi turizmus tevékenységébe. Ezzel kiszélesedtek a nemzetközi kapcsolatok, melyek korábban a szomszédos országokkal való kapcsolatra korlátozódtak.

EUROGITES⁵

- a) Az „EuroGites”, a **Farm- és Falusi Turizmus Európai Szövetsége**, amely az Európán belüli falusi turizmus szolgáltatóit illetve ezek szervezeteit összefogó és képviselő európai szervezet.
- b) „A vidéki turizmust” képviseli:
 - Falusi és tanyasi szálláshelyek
 - Vidéki magánházakban biztosított szállás
 - Szobakiadás étkeztetéssel vagy önellátással
 - Hagyományos, tájegységre jellemző konyha főleg a helyi termékekre alapozva
 - Szálláshelyhez kapcsolódó szabadidős tevékenységek
- c) A Szövetség megalakulásának előzményei:

⁵ <http://www.eurogites.org/>

- '80-as évek vége általános gazdasági válság, agrárválság
- a válság miatt bekövetkező jövedelemcsökkenés, munkanélküliség ellensúlyozásának egyik ígéretes módja a bekapcsolódás lett a falusi turizmusba, amelyre a keresleti trendek változása csak ráerősített
- Az állami és privát szektor közötti együttműködés felerősödése
- A falusi turizmus jól szervezett, a szolgáltatók felismerték, hogy egyedül ők képesek meghatározni szükségleteiket és ellenőrizni szolgáltatásaikat, összefogás, egységes érdekképviselő szükséges

d) Az EuroGites megalakulása: 1990, **Németország**

Alapító tagok:

- **Németország:** Urlaub auf dem Bauernhof NordRhein Westphalen, Deutsche Landwirtschaft Gesellschaft (DLG)
- **Belgium:** Fédération des Gîtes de Wallonie, EUROTER (Tourisme en Europe Rurale)
- **Franciaország:** Fédération Nationale des Gîtes de France, ACPA: Assemblée Permanente des Chambres d'Agriculture
- **Írország:** Irish Farm Holidays
- **Izland:** Icelandic Farm Holidays
- **Portugália:** Associacao Portuguesa De Turisma De Habitacao (PRIVETUR); Associacao Das Mulheres Agricultoras De Portugal (AMAP)
- **Egyesült Királyság:** Farm Holiday Bureau

e) Céljai, hogy:

- Hozzájárulás a vidéki élet megőrzéséhez Európában;
- Alternatív lehetőség kínálása a tömegturizmus helyett;
- A béke elősegítése, egy olyan európai konstrukció által, amely „összehozza” a különböző európai országok turistáit és vidéki lakosságát;
- A falusi turizmus iránti érdeklődés felkeltése és ébren tartása Európában, különös tekintettel az európai intézményekre és más nemzetközi intézményekre.
- Szakmai érdekképviselő az európai magán- és közintézményekben, szervezetekben;
- Az információk és a használt fogalmak tartalmának harmonizálása;
- A falusi turizmus európai koncepciójának meghatározása és érvényesítése egy elismert márka image-en keresztül. Ezen koncepció népszerűsítése az európai és világpiacra, amelynek útja lehet: egy vagy többféle embléma, védjegy, közös nyelvezet és a kommunikáció bármely más formája;

- Közös minőségbiztosítási szabványok meghatározása abból a végső célból, hogy egy európai szintű közös branding és marketingstratégia kerüljön kidolgozásra és alkalmazásra;
- A falusi turizmushoz köthető turisztikai termékekhez való hozzáférés segítése a vendégek számára adekvát promóciós eszközök kidolgozásával és megvalósításával, helyfoglalási rendszerek működtetésével;
- Szakmai és műszaki képzés, kutatás. A tagszervezetek tagságának, a vendégfogadóknak és közvetítőknak képzése és továbbképzése;
- Információs és kommunikációs hálózat a tagszervezetek között és más nemzetközi szervezetek viszonylatában.

f) Az EuroGites tagságát 2016-ban 35 tagszervezet alkotja 27 országból.

Európai statisztikák az EuroGites tagsági körében:

- Több, mint félmillió turisztikai kisvállalkozás
- Több, mint 5-6,5 millió vendégágy
- Mindez az európai turisztikai szálláskapacitás cca. 15%-ával egyenértékű
- Több, mint 50.000 millió Euro bevételt generál a vidéknek. (becsült adat)

A teljes európai falusi turizmus ezeknek az adatoknak több mint kétszeresét mutatja, vagyis legkevesebb 120.000 millió euró bevételt eredményez. A jövedelem majdnem teljes egészében visszaáramlik a helyi vidéki gazdaságba.

g) A szervezet tevékenysége

- Minőségi turizmus fejlesztés: termékdefiníció, minőségi kritériumrendszer, egységes jogszabályi keretrendszer kialakítása stb.
- Intézményi együttműködés, EU szervezeti tagság, munkacsoportok
- Lobbizás a vidéki és farm-es falusi turizmus érdekében
- Érdekképviselet
- Tagok közötti szakmai együttműködés
- Tapasztalatcsere: rendezvények, work-shop, szeminárium
- Speciális kedvezmények biztosítása
- Kerekasztal megbeszélések, szakmai látogatások
- Közös projektek
- Promóció, ezen belül általános promóciós honlap a www.eurogites.org címen, amelyhez a tagok egyéni országos honlapjai is csatlakoznak.
- Linkek cseréje a tagok között (keresési lehetőségek javítása).

- Éves szórólapok (szóróanyagok vásárokra stb.).
- Információs hálózat
- Európai és Nemzetközi Szervezetek Hírleveleinek terjesztése.
- Belső hírlevél az aktuális eseményekről.
- Adatok a piaci trendekről, a fogyasztói szokásokról és a keresletről.
- Web-fórum a vidéki és farmturizmusról (nyitott és zárt oldalakkal).

h) Helyfoglalási rendszer

Az EuroGites megalakításának egyik célja volt, hogy növelje az együttműködést a vidéki és falusi turizmusban a marketing területén. Egy nemzetközi foglalási rendszer létrehozása az egyik leghatékonyabb promóciós eszköz lehetne a jövőben, ehhez további kereslet-, piac- és költséghatékonysági elemzések szükségesek.

i) A FATOSZ 1995 óta tagja az EuroGites-nek. Közös munkák:

- Minősítési szabályzat kidolgozása (1996)
- Szakmai konferenciákon való részvétel, tapasztalatcsere⁶
- Magyarországi falusi turizmus bemutatása a tagországoknak
- Eurogites szervezettől szakmai előadók meghívása
- Study-tourok szervezése
- Magyarországi falusi turizmus promóciója a www.eurogites.com weboldalon
- Promóciós anyagok cseréje
- Szakmai anyagok és információk elérhetősége
- Európai Unió projektekhez partnerközvetítés
- Aktív részvételi lehetőség az EuroGites által koordinált akciókban, amelyen keresztül hozzájárulhatunk Magyarország turisztikai vonzerőinek megismertetéséhez a határainkon túl.

ÖSSZEFOGLALÁS, FŐ KÖVETKEZTETÉSEK

- A falusi turizmus helyett egyre indokoltabb vidéki turizmusról beszélni.
- Pozitív diszkriminációt érdemel a természetes magánszemélyek által nyújtott minden falusi turisztikai szolgáltatás.
- A jogszabályokból, a hatósági gondolkodásból mielőbb vissza kellene szorítani azt a szemléletet, amely folyamatosan csak tilalomfákat állítana ahelyett, hogy a szolgáltatókat érdekeltté tenné az együttműködésben.

⁶ Magyarországon 2007-ben láttuk vendégül az EuroGites konferenciáját Egerben

- Államilag támogatott képzéssel, továbbképzéssel kell megtanítani a szolgáltatókat az online marketing gyakorlati és mindennapos használatára, ez ma már nemzetközi versenyképességünk kérdése!
- Vidékfejlesztés falusi (vidéki) turizmus nélkül nincs!

NÉHÁNY ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT

A FALUSI TURIZMUS FOGALMA:

- „falusi házban”
- helyi és regionális vonzerőkkel rendelkező
- gondozott vidéki, falusias környezetet biztosító
- a belföldi és külföldi vendégek számára
- szállásszolgáltatással vagy anélkül, ugyanakkor
- jellemzően a szállóvendégeknek nyújtott étkeztetés és/vagy
- nem csak a szállóvendégek számára hozzáférhető, szállásszolgáltatás nélkül is szervezhető szabadidő eltöltési szükségletek széleskörű kielégítése, amely
- ugyan kereskedelmi alapokon nyugszik, és mégis jellemzően természetes magánszemélyként látható el anélkül, hogy egyéni vagy társas vállalkozást kellene rá alakítani
- végezetül magában foglalja a lakosság, a szervező helyi intézmények és a szolgáltatók együttműködését

A FALUSI TURIZMUS ISMÉRVEI:

- fenntartható
- nem tömegturizmus
- helyi, kistérségi vonzerőre alapuló
- családi, emberbarát szemléletű
- munkahelyteremtő
- lakosságot helyben tartó
- eleinte – a kevésbé frekvenciált célterületeken tartósan – csak pótlólagos, kiegészítő jövedelmet szerző
- a megszerzett jövedelmet rendszerint helyben visszaforgató tevékenység.

A FALUSI TURIZMUS FEJLESZTÉSI ERŐTERE

- **Döntéshozó és közigazgatási szféra:** a turizmus vonalán feladat- és hatáskörrel rendelkező minisztériumok, Magyar Turisztikai Ügynökség, Nemzeti Turisztikai Tanácsadó Testület, Magyar Turizmus ZRt, NTB, RIB-ek, önkormányzatok
- **Gazdasági szféra:** vállalkozásfejlesztő központok és alapítványok, vállalkozók, Kamarák
- **Civil szféra:** egyesületek, helyi lakosok, „kovászemberek”
- **Kisegítő szféra:** partner országos és helyi szakmai szervezetek, tourinform és utazási irodák, oktatási intézmények a közép- és felsőoktatásban, felnőttképzésben
- **Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége**

A FALUSI TURIZMUS ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK LEGFONTOSABB CÉLJAI ÉS FELADATAI:

- a falusi (vidéki) turizmus képvisellete itthon és külföldön
- információáramlás segítése a döntéshozók és vendéglátók között bármely szinten
- oktatás, minősítés biztosítása
- marketing stratégia kidolgozása
- pályázatok kiírásának és kihasználásának elősegítése
- együttműködés a területen működő társadalmi, gazdasági és döntéshozó szervezetekkel

A FALUSI TURIZMUS JOGSZABÁLYI FOGALMÁNAK JAVASOLT VÁLTOZTATÁSAI:

- A falusi szálláshelyeket emeljék ki az *Egyéb szálláshelyek*⁷ közül, és képezzenek önálló kategóriát.
- Kerüljön ki a vonatkozó jogszabályokból minden indokolatlan közigazgatási területi és időbeli korlátozás, szűkítés!
- Legyen egyértelmű valamennyi szereplő számára, hogy a falusi turizmus zömmel természetes magánszemélyek által nyújtott falusi turisztikai szolgáltatás, amely lakó- és/vagy nyaraló, lakhatási engedéllyel rendelkező ingatlanokban történik, ezeket pedig nem szabad ugyanolyan elbírálás alá vonni, mint a tényleges kereskedelmi szállás- és vendéglátó helyeket – sem építésügyileg, sem pedig más szakhatóságok tekintetében. A természetes személyek pozitív

⁷ Lásd 239/2009 (X.20.) Korm.r.

diszkriminációja (jelentős egyszerűsítés) terjedjen ki mind az engedélyezési eljárásra, mind pedig a működtetés időtartamára⁸.

- Mivel egy vidéki-falusi szálláshely működtetése nem korlátozódhat csak szállás-szolgáltatásra, legyen elvárás a meglátogatott vidékre jellemző pihenési és szabadidős programok kínálata, a vendégszerző marketingtevékenység folyamatossága, a rendszeres részvétel szakmai továbbképzéseken, a tényleges vendégfogadás statisztikailag is alátámasztott igazolása, amelyet tovább erősíthet a nemzeti tanúsító védjegy használata, illetve egy felvállalt tagság egy olyan helyi egyesületben, amely a FATOSZ-hoz tartozik, valamint együttműködés a helyi TDM-szervezettel.
- El kell ismertetni, hogy a szabadidős programszolgáltatások, illetve az étkeztetés és a helyi termékek értékesítése a szálláshelyen és a különféle promóciós rendezvényeken a falusi vendégfogadás szerves részét képezik.

Irodalomjegyzék:

1. Michalkó Gábor at all: Turisztikai terméktervezés és fejlesztés; 3. fejezet - dr. Szabó Géza: A falusi turizmus termékei és termékspecializáció (2011 PTE)
2. Dr. Fekete Mátyás: Ahol a városi ember találkozhat a természettel, Generációnk (Idősödők Országos Magazinja), III. évf. 7. szám, 2005. augusztus, 18-21. o.
3. Dr. Fekete Mátyás: Magyarország csatlakozása és az idegenforgalom, Mosoni Megyei Műhely 2004/1. szám
4. A Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségének kiadványsorozata: Útmutató falusi kisvállalkozóknak, 9 füzet, 1999-2002 BGF-KVIF és FATOSZ
5. Kiss Kornélia: Falusi turizmus - eltérő értelmezések, eltérő piaci lehetőségek?
http://itthon.hu/site/upload/mtrt/Turizmus_Bulletin/01_03/Sz19.htm
6. A Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségének belső anyagai

⁸ A FATOSZ szerint *kereskedelmi szereplőnek* azt a szolgáltatót kell tekinteni, aki lakóhelyétől vagy nyaralójától eltérő ingatlanon gazdasági társaságként, vagy más jogi személyként ad ki szállást és nyújt ehhez kapcsolódó szolgáltatásokat, miközben mindenki más *természetes magánszemély* a lakossági fogyasztói halmazba tartozik, akár kiadja egyéb (falusi) szálláshelyként a házat, nyaralóját, lakrészét, szobáját, akár azt csak családdal, saját céljaira használja. A *természetes magánszemély* ugyanis nem rendelkezik semmilyen cégjellemzővel, pl. székhellyel, telephellyel, cégjegyzék számmal stb.; jellemzően nincs szétválasztva a családi fogyasztás és a vendégfogadás miatt felmerülő fogyasztás, hiszen a szálláshely maga is vegyes hasznosítású, ha nincs szállóvendég, a család azt saját maga használja, hasznosítja; továbbá az egyén, akinek a nevén a szálláshelyet a jegyző nyilvántartásba vette, az SZJA törvény keretében köteles bevallani és leadózni az ebből a forrásból származó jövedelmét.